

Голові разової спеціалізованої вченої
ради в Національному університеті
«Одеська політехніка»
доктору наук з державного
управління, професору
Саханенко С.Є.

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора юридичних наук, професора, завідувачки кафедри публічної політики Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка Корчак Наталії Миколаївни на дисертацію Кіша Ярослава Васильовича «Публічне управління в структурі Державного бюро розслідувань: організаційно-правовий аспект», подану до захисту в разову спеціалізовану вчену раду Національного університету «Одеська політехніка» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, темами

Актуальність теми дисертаційного дослідження Кіша Ярослава Васильовича не викликає сумнівів, оскільки вона безпосередньо пов'язана з однією з ключових проблем сучасного державотворення в Україні – забезпеченням ефективності, прозорості, підзвітності та інституційної стійкості правоохоронних органів зі спеціальним статусом. Державне бюро розслідувань є важливим елементом системи органів публічної влади, діяльність якого спрямована на забезпечення невідворотності відповідальності осіб, що займають відповідальне та особливо відповідальне становище, а також на зміцнення довіри громадян до держави, її правових інститутів і механізмів захисту законності.

У сучасних умовах питання функціонування ДБР не може розглядатися виключно в кримінально-процесуальному або правоохоронному вимірі. Не менш важливим є управлінський аспект його діяльності, що охоплює організаційну структуру, кадрову політику, внутрішній контроль, аудит, управлінську відповідальність, координацію центрального апарату та територіальних управлінь, а також взаємодію з громадянським суспільством. Саме тому обрана здобувачем тема є своєчасною та такою, що відповідає сучасним потребам науки публічного управління і практики організаційно-правового забезпечення діяльності органів публічної влади.

Особливого значення дослідження набуває в умовах воєнного стану, коли державні інституції функціонують під впливом підвищених безпекових, кадрових, організаційних і суспільно-політичних викликів. У таких умовах Державне бюро розслідувань має демонструвати не лише здатність виконувати визначені законом завдання, а й високий рівень внутрішньої керованості, професійної дисципліни, управлінської передбачуваності та здатності до

інституційної адаптації. Тому дослідження організаційно-правового аспекту публічного управління в структурі ДБР є об'єктивно необхідним і має важливе значення для подальшої модернізації правоохоронної системи України.

Позитивним є те, що автор не обмежується формальним аналізом правового статусу ДБР, а розглядає його як складну публічно-управлінську систему, у якій поєднуються нормативно-правові, організаційні, кадрові, контрольні, комунікаційні та інституційні механізми. Такий підхід дозволяє глибше осмислити місце ДБР у системі публічного управління, визначити проблемні аспекти його функціонування та запропонувати напрями вдосконалення управлінських процесів.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до напряму наукової роботи кафедри публічної служби та права Інституту публічної служби та управління Національного університету «Одеська політехніка» за темою «Правове регулювання державотворення соціально-економічних відносин в Україні (2022–2025 рр.)», № державної реєстрації 0122U002193. Це підтверджує зв'язок роботи з актуальними науковими програмами, спрямованими на розвиток публічного управління, удосконалення правового регулювання діяльності органів влади та підвищення ефективності державних інституцій.

Оцінка обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій та їх достовірності

Дисертаційна робота Кіша Ярослава Васильовича характеризується належним рівнем наукової обґрунтованості, логічною структурою, послідовністю викладу та достатньою аргументованістю основних положень. Автором правильно визначено об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження, що дозволило забезпечити цілісність наукового пошуку та спрямувати його на розв'язання актуальної проблеми – формування теоретичних засад і практичних рекомендацій щодо вдосконалення організаційно-правового механізму публічного управління в структурі ДБР.

Обґрунтованість наукових положень забезпечується використанням широкої джерельної бази, що охоплює нормативно-правові акти України, наукові праці з проблем публічного управління, адміністративного права, інституційного розвитку правоохоронних органів, матеріали щодо функціонування Державного бюро розслідувань, а також зарубіжний досвід організації спеціалізованих правоохоронних і антикорупційних органів. Така джерельна база дала змогу авторові уникнути фрагментарності та розглянути досліджувану проблематику в системному вимірі.

Методологічна основа дисертації є достатньою та відповідає характеру поставлених завдань. У роботі використано діалектичний, системний, структурно-функціональний, формально-юридичний, порівняльний методи, а також методи аналізу, синтезу, узагальнення й абстрагування. Застосування зазначених методів дало можливість розкрити ДБР як складну організаційно-управлінську систему, виявити специфіку взаємодії її структурних елементів, дослідити правові засади проходження публічної служби, визначити роль

управлінської компетенції Директора ДБР, а також окреслити значення внутрішнього контролю, аудиту й громадського контролю.

Структура дисертації є логічною та відповідає поставленій меті. У першому розділі автор досліджує теоретико-методологічні основи розуміння публічного управління в структурі ДБР, розкриває становлення та розвиток відповідної управлінської моделі, аналізує баланс концентрації та деконцентрації управлінських процесів, а також узагальнює зарубіжний досвід. Другий розділ присвячено особливостям проходження публічної служби в ДБР, адміністративно-правовому статусу державних службовців, їх функціям, посадовим обов'язкам, службовим режимам і відповідальності. У третьому розділі досліджено організаційно-управлінські функції та повноваження Директора ДБР, його внутрішню й зовнішню управлінську компетенцію, взаємодію з Радою громадського контролю, а також проблеми та перспективи реалізації функцій керівництва ДБР.

Висновки, сформульовані здобувачем, є логічним результатом проведеного дослідження. Вони не мають декларативного характеру, а спираються на аналіз нормативного, теоретичного й організаційного матеріалу. У роботі простежується послідовний перехід від теоретичного осмислення публічного управління в ДБР до формулювання конкретних пропозицій щодо вдосконалення його організаційно-правового механізму.

Наукові рекомендації здобувача мають практичну спрямованість. Вони стосуються посилення інституційної стійкості ДБР, удосконалення кадрових процедур, підвищення ролі внутрішнього контролю й аудиту, забезпечення процедурної визначеності управлінських рішень, розвитку механізмів підзвітності та громадського контролю. Запропоновані положення можуть бути використані як у наукових дослідженнях, так і в практиці публічного адміністрування, нормотворчій діяльності та освітньому процесі.

Достовірність і наукова новизна одержаних результатів

Достовірність результатів дисертаційного дослідження забезпечується належним методологічним інструментарієм, послідовною логікою наукового аналізу, використанням широкої джерельної бази та відповідністю сформульованих висновків змісту проведеного дослідження. Автор демонструє здатність комплексно аналізувати проблеми публічного управління, поєднуючи правовий, організаційний, інституційний і функціональний підходи.

Наукова новизна дисертації полягає в тому, що в роботі сформовано комплексне бачення публічного управління в структурі Державного бюро розслідувань як цілісного організаційно-правового механізму, що охоплює управлінські функції, кадрові процедури, внутрішній контроль, аудит, підзвітність, взаємодію з громадянським суспільством і баланс управлінських повноважень між центральним апаратом та територіальними управліннями.

Серед найбільш значущих результатів, що містять елементи наукової новизни, слід виокремити:

у перше:

обґрунтовано підхід до розуміння публічного управління в структурі ДБР як інтегрованої системи організаційно-правових, кадрових, контрольних, комунікаційних та інституційних інструментів, спрямованих на забезпечення керованості, підзвітності, прозорості та результативності діяльності органу;

розкрито значення балансу концентрації та деконцентрації в управлінській моделі ДБР як умови поєднання єдності стратегічного керівництва, єдиних стандартів діяльності та належної оперативної автономії територіальних управлінь;

сформульовано наукове бачення управлінської компетенції Директора ДБР як сукупності внутрішніх і зовнішніх організаційно-управлінських повноважень, спрямованих на забезпечення координації, кадрової стабільності, контролю, аудиту, публічної підзвітності та взаємодії з інститутами громадського контролю;

обґрунтовано роль внутрішнього аудиту та контролю як елементів публічного управління в ДБР, що виконують не лише перевірочну, а й превентивну, аналітичну, корекційну та антикризову функції.

удосконалено:

наукові підходи до розуміння Державного бюро розслідувань як об'єкта публічного управління, у межах якого правоохоронна функція нерозривно пов'язана з організаційною структурою, кадровою політикою, внутрішньою дисципліною, контролем та публічною підзвітністю;

положення щодо адміністративно-правового статусу державних службовців ДБР, їх класифікації, функціонального призначення, посадових обов'язків, службових режимів і відповідальності;

підходи до оцінки взаємодії Директора ДБР із Радою громадського контролю як форми демократичної підзвітності, публічної комунікації та залучення громадянського суспільства до оцінювання діяльності органу;

наукові уявлення про кадрові процедури в ДБР, зокрема щодо добору, атестації, професійного розвитку, оцінювання доброчесності та управління кадровими ризиками.

набули подальшого розвитку:

теоретичні положення про організаційно-правовий механізм публічного управління в правоохоронних органах зі спеціальним статусом;

наукові підходи до аналізу інституційної стійкості ДБР в умовах воєнного стану, реформування сектору безпеки і правопорядку та підвищеного суспільного запиту на прозорість і відповідальність;

положення щодо використання зарубіжного досвіду організації спеціалізованих правоохоронних і антикорупційних органів з урахуванням можливостей його адаптації до українського правового та інституційного середовища;

пропозиції щодо підвищення ефективності управлінських рішень у ДБР шляхом посилення планування, координації, внутрішнього контролю, аудиту, оцінювання результатів діяльності та процедурної дисципліни.

Отже, наукова новизна дисертаційної роботи є достатньою та підтверджує самостійний характер дослідження. Отримані результати мають

значення для розвитку теорії публічного управління, адміністративно-правового забезпечення діяльності правоохоронних органів і практики управлінської модернізації Державного бюро розслідувань.

Достовірність результатів і практична значущість результатів дослідження

Результати дисертаційного дослідження Кіша Ярослава Васильовича є достовірними, що підтверджується логічною послідовністю викладу, належним рівнем обґрунтованості основних положень, коректним застосуванням методів наукового пізнання та використанням широкого кола нормативних, наукових і аналітичних джерел. Авторські висновки відповідають змісту проведеного дослідження, а сформульовані рекомендації випливають із аналізу реальних проблем організаційно-правового забезпечення діяльності ДБР.

Практична значущість дисертації полягає в тому, що її положення можуть бути використані для вдосконалення нормативно-правового регулювання діяльності Державного бюро розслідувань, розроблення внутрішніх регламентів, управлінських стандартів, процедур кадрового добору, атестації, оцінювання доброчесності, професійного розвитку, внутрішнього аудиту та контролю.

Окремі результати дослідження мають значення для формування сучасних підходів до управління правоохоронними органами зі спеціальним статусом. Зокрема, положення дисертації можуть бути застосовані під час розроблення:

стратегічних документів щодо розвитку Державного бюро розслідувань; внутрішньоорганізаційних регламентів, що визначають порядок реалізації управлінських повноважень, контролю та аудиту;

навчальних програм для публічних службовців, управлінського персоналу та працівників правоохоронних органів;

методичних рекомендацій щодо підвищення ефективності кадрової політики, внутрішньої комунікації, управління ризиками та взаємодії з громадськістю;

механізмів оцінювання результативності діяльності ДБР, зокрема в частині прозорості, підзвітності, управлінської дисципліни та інституційної стійкості.

Особливе практичне значення мають положення, пов'язані з функціонуванням ДБР в умовах воєнного стану. Вони дозволяють розглядати публічне управління в органі як чинник не лише адміністративної ефективності, а й стійкості державних інституцій, правової безпеки та довіри суспільства до правоохоронної системи.

Таким чином, дисертація має виражену практичну спрямованість, а її результати можуть бути використані в нормотворчій, управлінській, освітній та науково-дослідній діяльності.

Повнота викладення основних результатів дисертації в опублікованих наукових працях

Аналіз опублікованих наукових праць Кіша Ярослава Васильовича свідчить про достатню повноту викладення основних результатів дисертаційного дослідження. Основні положення роботи відображені в наукових публікаціях здобувача, присвячених забезпеченню прозорості та відповідальності в публічному управлінні ДБР, організаційній структурі Державного бюро розслідувань, внутрішньому аудиту й контролю, організаційно-правовому забезпеченню кадрового добору та атестації працівників ДБР, а також зарубіжному досвіду інституційного й кадрового забезпечення діяльності ДБР.

Тематика публікацій відповідає змісту дисертації та відображає її основні напрями. У них послідовно висвітлено питання організаційної побудови ДБР, кадрового забезпечення, прозорості, підзвітності, управлінської відповідальності, внутрішнього контролю, аудиту та можливостей використання зарубіжного досвіду для вдосконалення діяльності органу.

Крім того, результати дослідження апробовано у матеріалах науково-практичних конференцій, що свідчить про їх представлення в академічному середовищі та залучення до наукової дискусії. Апробація положень дисертації підтверджує, що дослідження не має ізольованого характеру, а його результати були предметом наукового обговорення.

Кількісно та якісно публікаційна активність здобувача відповідає вимогам до здобуття ступеня доктора філософії. Опубліковані праці достатньою мірою репрезентують зміст дисертації, підтверджують самостійність наукового пошуку автора та засвідчують належний рівень апробації отриманих результатів.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Загалом позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Кіша Ярослава Васильовича, необхідно зазначити, що окремі положення роботи можуть бути предметом подальшої наукової дискусії. Висловлені нижче зауваження не знижують загальної позитивної оцінки дисертації, а спрямовані на окреслення можливих напрямів поглиблення досліджуваної проблематики.

У дисертації переконливо обґрунтовано значення Державного бюро розслідувань як інституції, діяльність якої впливає на стан законності, правопорядку та довіру суспільства до держави. Водночас доцільним було б ширше розкрити місце ДБР у загальній системі публічної політики у сфері правопорядку, зокрема показати, як управлінські рішення всередині органу кореспондують із державними стратегічними документами, пріоритетами сектору безпеки і правосуддя та завданнями європейської інтеграції України.

Автор достатньо ґрунтовно аналізує управлінську компетенцію Директора ДБР. Разом із тим, дискусійним залишається питання меж управлінської автономії керівника органу зі спеціальним статусом. У роботі можна було б детальніше розкрити, яким чином має забезпечуватися баланс між необхідною оперативністю управлінських рішень Директора ДБР, гарантіями інституційної незалежності органу та механізмами зовнішньої демократичної підзвітності.

Дисертація переважно зосереджена на внутрішній управлінській архітектурі ДБР. Разом із тим, додаткового розвитку могла б набути проблематика міжінституційної координації ДБР з іншими суб'єктами сектору правопорядку, зокрема органами прокуратури, Національною поліцією, НАБУ, НАЗК, Службою безпеки України та судами. Такий аналіз дозволив би повніше показати ДБР не лише як автономну управлінську систему, а й як елемент ширшого механізму забезпечення законності та відповідальності в державі.

Наведені зауваження мають дискусійний і рекомендаційний характер. Вони не ставлять під сумнів наукову новизну, достовірність і практичну значущість дисертаційного дослідження, а лише окреслюють перспективи подальшого наукового осмислення організаційно-правових засад публічного управління в структурі Державного бюро розслідувань.

Висновки і загальна оцінка дисертаційного дослідження

Дисертація Кіша Ярослава Васильовича «Публічне управління в структурі Державного бюро розслідувань: організаційно-правовий аспект» є самостійною, завершеною та науково обґрунтованою кваліфікаційною працею, присвяченою актуальній проблематиці публічного управління в діяльності органу зі спеціальним правоохоронним статусом.

Робота має логічну структуру, належний методологічний рівень, достатню джерельну базу, переконливу аргументацію основних положень і практичну спрямованість отриманих результатів. Здобувач продемонстрував здатність до самостійного наукового аналізу, узагальнення складних управлінсько-правових процесів і формулювання обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення організаційно-правового механізму публічного управління в Державному бюро розслідувань.

Наукові результати дисертації мають новизну, достовірність і практичну значущість. Вони спрямовані на розвиток теорії публічного управління, удосконалення адміністративно-правового забезпечення діяльності правоохоронних органів, підвищення ефективності кадрової політики, внутрішнього контролю, аудиту, підзвітності та інституційної стійкості ДБР.

Основні результати дисертації відображені в наукових публікаціях здобувача та пройшли належну апробацію. Зміст роботи відповідає заявленій темі, меті, завданням, галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» і спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

На підставі викладеного вважаю, що дисертаційна робота Кіша Ярослава Васильовича «Публічне управління в структурі Державного бюро розслідувань: організаційно-правовий аспект» відповідає вимогам до кваліфікаційних наукових праць, визначеним чинним законодавством України у сфері атестації здобувачів ступеня доктора філософії, а її автор, Кіш Ярослав Васильович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

Завідувач кафедри публічної політики
Навчально-наукового інституту публічного
управління та державної служби
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка,
доктор наук з державного управління,
професор

Наталія КОРЧАК